

SAILBURUA
LA CONSEJERA

AGINDUA, 2016KO ABENDUAREN 12KOA, LANEKO ETA JUSTIZIAKO SAILBURUARENA, 2016KO ABENDUAREN 15ETIK 2017KO URTARRILAREN 6RA ARTE DEITUTAKO GREBAN ZEHAR BIZKAIKO HIRUGARREN ADINEKOEN ZENTRO PRIBATUEN SEKTOREAN EMATEN DEN GIZARTEKO EZINBESTEKO ZERBITZUA BERMATZEN DUENA.

ELA sindikatuaren ordezkariak greba deitu du 2016ko abenduaren 15etik 2017ko urtarrilaren 6ra arte (biak barne), Bizkaiko Adinekoen Zentro Privatuen (egoitzak, etxebizitza komunitarioak, eguneko zentroak eta tutoretzapeko apartamentuak) sektorean.

Greba "gaur arte egindako negoziazioen porrota eta ugazaben elkarten akordio-borondaterik eza ikusita" deitu da, CEBEKek ordezkaturako ugazaben elkarteek (GESCA, LARES eta ELBE) onar dezaten "2016. urterako eta hurrengoetarako negoziatu beharreko Bizkaiko Egoitzen Sektoreko Hitzarmenean, besteak beste, gai hauek sartzea: igoerak soldatan eta hitzarmenak jasotzen duen ordainketa-egituran, murrizketak lanaldian, lizentziak eta baimenak, lan-jardunaldia 1.592 ordura murriztea, ABEen konpentsazioa eta lan-osasuna, gehikuntza eta hobekuntza ratioetan (orokorrak eta presentzialak) eta, ondorioz, egoitzetan erabiltzaileei zuzeneko arreta ematen dien langileen (gerokultoreak) kopuruan ere. Hitzarmen sektorialaren aplikazio-berme nahikoak ematea".

Espainiako Konstituzioaren 28.2 artikulua langileen greba egiteko eskubidea onartzen du, langileek beren interesak defenda ditzaten, horixe baita egungo zuzenbide-estatu sozial eta demokratikoak oinarri dituen funtsezko eskubideetako bat. Konstituzioak, beraz, berdin babesten ditu greba-eskubidea eta beste zenbait eskubide garrantzitsu, hala nola bizia, osotasun fisikoa eta osasuna. Hain zuzen, Konstituzioak bete-betean babesten ditu, bai eskubide horiek guztiak, baita greba egiteko eskubidea ere.

Beraz, greba egiteko eskubidea herritarren gainerako oinarrizko eskubideen kontrakoa izan daitekeenez, eta Konstituzioaren 28. eta 37. artikuluetan xedatuta dagoenaren arabera, gizartearentzako ezinbesteko zerbitzuen mantentzea ziurtatzeko neurri egokiak hartu behar dira, auzitan dauden eskubideetako bat bera ere edukirik gabe gera ez dadin.

Edonola ere, aurreko premisa ondorioztatu ondoren, nabaria da oinarrizko eskubideak murriztuko dituen neurri orok proportzionaltasun-printzipioa zorrotz bete behar duela, eta, hori lortzeko, hiru betekizun edo baldintza bete behar ditu neurriak: hori aplikatuz gero proposaturako helburua lortu ahal izatea, edo "egokitasun-judizioa"; kasua aztertu ondoren helburu hori eraginkortasun berdinarekin lortzeko neurri apalagorik ez dagoela ondorioztatu izana, edo "premia-judizioa"; eta, azkenik, neurria edo konponbidea orekatua edo neurtua izatea, haren aplikazioaren ondorioz guztion

intereserako onura edo abantaila gehiago eragiten direlako auzian dauden beste ondasun edo balioetarako eragiten diren kalteak baino, hau da, "proportzionaltasun-judizioa, zehazki ulertuta". Gai horri buruz hainbat aldiz erabaki du Konstituzio Auzitegiak, honako epai hauen bitartez, besteak beste: 122/1990, 123/1990, 8/1992, eta 126/2003.

Erabaki horietatik ondorioztatu behar dugu gizartearentzako ezinbesteko zerbitzuak emango direla ziurtatzeak mugatu egiten duela grebarako eskubidea baliatzeko aukera, eta horretarako nahitaezkoa eta ezinbestekoa dela interes desberdinak kontuan hartuta zuhurtasunez jokatzea. Hori guztia dela-eta, ziurtatzeak berme gisa balio behar du, eskubide kontrajarrien ezinbesteko koordinaziotik abiatuta; betiere ulertuta grebalarien eskubidea mugatu beharko dela —etsi, Auzitegi Konstituzionalaren hitzetan— haien eskubideak grebaren bidez babesteak ezinbesteko zerbitzuaren hartzaileari zein zerbitzua jasotzeko eskubidearen titularrari eragiten dion edo eragin liezaiokeen kaltea larriagoa bada grebalarien errebindikazio edo eskakizunen arrakastarik ez izateak eragingo lukeena baino. Hori guztia dela-eta, aurrekoa kontuan hartuta eta greba-deialdi honen aurrean, grebaren garapenak dituen ezaugarri zehatzak hartu beharko dira kontuan. Hogeita hiru egun jarraituko lanaldi osoko greba da. Gainera, kontuan hartu behar da grebaren eraginpeko zerbitzuen erabiltzaileen autonomia murriztua dela bakoitzaren ezintasun-mailaren arabera.

Konstituzioko 15. eta 43.1 ataletan, bizia, integritate fisikoa eta morala, eta osasuna babesten dira. Hain zuzen ere, herri- agintariei dagokie eskubide horiek bermatzea, prebentzio-neurriak ezarriz eta beharrezko zerbitzuak emango direla ziurtatuz. Greba egiteko eskubidea zilegi bada ere, eskubide horiek guztiak ez daitezke babesik gabe geratu. 10.1 artikuluan xedatzen duenez, gizabanakoaren duintasuna ordena politikoaren eta gizarte-bakearen oinarri da. Halaber, Konstituzioaren 49. artikulua xedatzen duenez, "Botere publikoek aurreneurri-, tratamendu-, bizkortze- eta gizareratze-politika egingo dute elbarri fisikoentzat, zentzumen-elbarrientzat eta elbarri psikikoentzat; horiei, eurek behar duten arreta berezia emango zaie, eta bereziki babestuko dira, titulu honek herritar guztiei ematen dizkien eskubideak egikaritu ahal izateko". Horrek esan nahi du Euskal Autonomia Erkidegoko Gobernuak gutxienezko zerbitzuak finkatu behar dituela komunitateari ezinbesteko zerbitzuak bermatzearen.

Horren haritik, lan-harremanei buruzko martxoaren 4ko 17/1977 Legegintzako Errege Dekretuaren 10. artikuluko bigarren paragrafoak «gobernuaren agintaritzari» esleitzen dio greba-kasuetan horrelako zerbitzuak ematea ziurtatzeko beharrezko neurriak hartzeko —hala badagokio— eskumena; Konstituzio Auzitegiaren jurisprudentziak manu horren inguruan egindako interpretazioaren arabera (besteak beste, 11/1981 epaia, apirilaren 8koa, 26/1981 epaia, uztailaren 17koa, eta 51/1986 epaia, apirilaren 24koa) erreferentzia hori Gobernuari edo gobernu-ahalmenak egikaritzen dituzten organoei dagokie.

Baina eskumen hori gauzatzeak ezin du inondik inora *de facto* ezabatu greba egiteko eskubidea, ezta eskubide horren edukia baliogabetu ere, eskubidea gauzatu bitartean bermatu beharreko gutxienezko zerbitzuek normaltasun-itxura eman dezaten ahalbidetuz, gutxienezko zerbitzuak ezartzeak murriztailea izan behar duela oinarritzat hartuta. Horregatik, eta dagoeneko ezarrita dagoen jurisprudentziari jarraiki, eskumen horrek, murrizteaz gainera, proportzionaltasun egokiari eutsi behar dio babestu

beharreko gainerako eskubideekiko, eta murrizketa horiek ongi arrazoitu eta justifikatu behar dira.

Aurreko guztia kontuan izanik, Bizkaiko Hirugarren Adinekoen Zentroen sektoreko greba-deialdiari dagokionez, gobernu-agintaritzak dagozkion neurriak hartu beharko ditu gobernuak eskaintzen duen egoitza-arretan ezinbesteko zerbitzuari eutsiko zaiola bermatzeko, betiere honako arau hauetan ezarritakoari jarraiki: Autonomia pertsonala sustatzeari eta mendetasun-egoeran dauden pertsonak zaintzeari buruzko abenduaren 14ko 39/2006 Legearen 26. artikuluan eta bat datozenetan; Adintsuentzako etxeetako gizarte-zerbitzuei buruzko martxoaren 10eko 41/1998 Dekretuan; eta Laguntza behar duten adinekoentzako eguneko zentroi buruzko urriaren 17ko 202/2000 Dekretuan, betiere Konstituzioaren 15. eta 43.1 artikuluen arabera.

Adinekoen egoitza-zerbitzuetako eta eguneko zentroetako zerbitzu publikoak "ezinbestekoak" dira, aldezturik aipatu ditugun arauari jarraiki. Izan ere, prestazio horien onuradunak adinekoak edota mendekoak dira, osasun-gabezia larriak dituztenak, eta, horrenbestez, sistemaren laguntza integrala behar dutenak, autonomiari eusteko eta legeak onartutako mendetasun-maila guztien arretarako; horri erantsi behar zaio laguntza pertsonal handia ere behar dutela, bizitzaren eguneroko zereginak egiteko. Konstituzioak bereziki babesten ditu pertsona horiek guztiak, 50. artikuluan jasota geratu denez, eta Konstituzioaren 15. eta 43.2 artikuluetan jasota dauden bizirako, integritate fisikorako eta moralerako eta osasunerako eskubideak ere horrekin lotuta daude egoera honetan, baita gizabanakoen duintasuna ere, zeina ordena politikoaren eta gizarte-bakearen oinarri gisa jasotzen baita 10.1 artikuluan.

Zerbitzu horien guztien oinarritzotasuna bermatu eta, aldi berean, langileen greba-eskubidearen funtsezko edukiarekin uztartzeko, honako egoera hauek hartu behar dira kontuan:

1) Egoitza-arretako zerbitzua, abenduaren 14ko 39/2006 Legearen 25. artikuluko terminologiaren arabera, adinekoentzako egoitza-harrerako eta laguntza integraleko zentroa da, etengabeko osasun-zerbitzu pertsonalak eskaintzen dituena, iraunkor bihur daitezkeenak baldin eta egoitza hori adinekoaren ohiko egoitza bada. Kategoria horren barnean, honako egoitza mota hauek bereiz daitezke, martxoaren 10eko 41/1998 Dekretuaren 2. artikuluan ezarritakoaren arabera:

Tutoretzapeko apartamentuak: Pertsona bakarreko eta/edo bikoteko etxebizitza autonomoen multzoak dira; taldeko zerbitzuak dituzte, aukeran erabiltzekoak; duten egoera psikofisiko eta soziala dela eta, baliabide gehiagorik behar ez duten pertsona nagusientzat dira.

Etxebizitza komunitarioa: Bizikidetzaren unitatea, gehienez 14 plazakoa, nolabaiteko autonomia-maila duten adinekoentzat sortua, eta familiakoaren antzeko giroa eskaintzen duena.

Egoitza: 14 plazatik gorako edukiera duen bizikidetzaren zentroa, etxebizitza iraunkor eta partekatua izateko sortua, eta mendekoei etengabeko arreta integrala eskaintzen diena. Gradu handiko ezintasunak dituztenei laguntzeko behar adinako baliabide materialez hornituko dira ezinbestean.

2) Eguneko zentroko zerbitzuak mendetasun-egoeran dauden pertsoneri arreta integrala eskaintzen die egunez, autonomia pertsonala hobetzeko edo autonomia pertsonalaren ahalik eta maila hoberenari eusteko, eta familiei edo zaintzaileei laguntzeko. Ikuspegi biopsikosoziala oinarri hartuta, esan daiteke aholkularitza, prebentzioa, errehabilitazioa, autonomia sustatzeko orientazioa, gaikuntza edo asistentzia-arreta eta laguntza pertsonala ematen dituela bereziki. Araudiak honako zentro-mota hauek bereizten ditu: 65 urtez beherakoentzako eguneko zentroak, 65 urtez gorakoentzako eguneko zentroak eta arreta espezializatuko eguneko zentroak, zaintza espezifikokoak eskaintzen dituztenak.

3) Bizkaiko adinekoen zentro pribatuen sektorean, aipatutako tipologiaren arabera, 144 egoitza daude (9.821 leku), 51 eguneko zentro (1.805 leku), 59 etxebizitza komunitario (691 leku) eta 9 tutoretzapeko apartamentu (861 leku).

4) Autonomia pertsonala sustatzeari eta mendetasun-egoeran dauden pertsonak zaintzeari buruzko abenduaren 14ko 39/2006 Legearen 26. artikuluan hiru mendetasun-gradu ezartzen dira eta mendekoen arreta gradu horren arabera zehazten da. Hori horrela izanik, «mendetasun handia» (III. gradua) duten pertsonak eguneroko oinarrizko jarduera batzuk gauzatzeko eguneroko askotan laguntza behar dute eta beren autonomia fisiko, mental, intelektual edo sentsoriala guztiz galdu izanaren ondorioz, beste pertsona baten edo batzuen etengabeko laguntza behar dute. «Mendetasun larria» dutenek (II. gradua), berriz, laguntza behar dute eguneroko bizitzako oinarrizko hainbat jarduera aurrera eramateko, eta hori egunean bi edo hiru aldiz, baina ez dute nahi kanpoko zaintzaile batek laguntzea; nolatan ere, laguntza-premia zabalak dituzte autonomia pertsonalaren arloan. Azkenik, «mendetasun arina» dutenek (I. gradua) laguntza behar dute eguneroko bizitzako oinarrizko hainbat jarduera aurrera eramateko, eta hori gutxienez egunean behin, edo tarteka laguntza mugatua behar dute, autonomia pertsonalarekin laguntzeko.

5) Egoiliarren ezintasun-mailak eta horren ondoriozko mendetasunak laguntza eta arreta integralaren eta integratuaren hainbat maila eratu ditu pertsona horien eguneroko bizitzako oinarrizko jardueretan.

6) Sektore horretan pertsoneri ematen zaizkien zerbitzu guztiek ez dute eragin bera haien baldintza biopsikosozialetan. Zalantzarik gabe, greba-egoeran eutsi beharreko oinarrizko zerbitzuak «arreta zuzeneko zerbitzuak» dira (osasun-arreta, erizaintza, arreta geriatrikoa, etab.), laguntza behar duten pertsonekin ondorio zuzenak dituztelako; eta, neurri txikiagoan, pertsona horiek jasotzen dituzten bestelako zerbitzuak, aurreko zerbitzuen mende daudelako, zeharka bada ere (garbiketa, ikuztegia...), edo egoitzetako instalazioen eta zerbitzuen koordinazioan, mantentze-lanetan eta segurtasunean laguntzeko direlako.

Arreta zuzenaren oinarrizkotasunari buruzko irizpide bera aplikatu behar da Eguneko Zentroetan ere.

«Arreta zuzeneko zerbitzuen» barnean ditugu, halaber, otorduen prestaketa eta otordu-zerbitzua, hidratazioak, botika-hornidurak, siesta terapeutikoak eta, zirkunstantziaren arabera, higiene pertsonala, eta zeregin horiek guztiek osatzen dute zerbitzuko erabiltzaileen –mendetasun handia dutenen, bereziki– osasun narriatua zaintzeko beharrezkoa den laguntza-tratamendu integralaren zati bat. Altxatzeko,

garbitzeko, janzteko edo janaria ahoratzeko laguntzak ere «arreta zuzeneko zerbitzutzat» jotzen dira.

7) Zentro horietan ez dira kasu guztietan kokatzen egoiliarrek mendekotasun-mailaren arabera, eta, gainera, zaila da zehatz-mehatz eta horietako bakoitzaren kasuan jakitea zein diren egoiliar bakoitzak dituen beharrianak; horrez gain, haien ohiko funtzionamenduak intentsitate-maila desberdinak ditu egunean zehar burutu beharreko zereginen dagokienez, pertsonen jarduera funtzionalaren eta ziklo biologikoaren arabera, eta jarduera handiagoa metatzen da goizeko lehenengo orduan (jaiki, higiene pertsonala, jantzi, medikazioa eta abar), eguerdiko otorduan eta eguneko azken orduetan (afaria, oheratu, pixoihala aldatu, medikazioa eta abar); beraz, ordu horietan arreta pertsonalizatu handiagoa behar da. Hori dela-eta, eguneko gainerako orduetarako ezarritako langile-kopurua baino handiagoa ezarri behar da aipatutako ordu horietarako, egoiliarren beharrei arreta emateko jarduera txikiagoa baita gainerako ordu horietan.

8) Grebaren eraginpeko zentroen espazio-konfigurazioa ere kontuan hartzekoa da. Hau da, greba-egoera batean zentro bakoitzari zer giza baliabide banatuko zaizkion ezartzeko orduan, egoiliarrei arreta behar bezala eta segurtasunez emango zaiela bermatu behar da, eta gutxienezko zerbitzuak baldintza posibleetan eta horiek eman behar dituzten pertsonen arriskurik sortu gabe emango direla.

9) Euskal Autonomia Erkidegoaren eremuan osasun-sistema unibertsala dagoenez, eta grebaren iraupena kontuan izanik, zera pentsa daiteke, osasun-arreta behar duten larrialdiko eta atzeraezinezko egoeretan egoiliarrei arreta ematea bermatua dagoela larrialdiko osasun-sistemaren bidez. OLT/EUDen egoera bestelakoa da; izan ere, askotan (mendekoen eta mendetasun handikoen kasuan batez ere), sendaketak egiteko eta botika-dosiak prestatzeko beharra kronikoa izaten da, eta, beraz, jarduera horiek ez badira betetzen, zainketa horiek behar dituzten osasuna arriskuan jar daiteke.

10) Sukalde-zerbitzua mantendu beharko da elikagaiak prestatzeari dagokionez; alabaina, berariazko mediku-agindu zehatzik ez badago, ahalik eta modu xume eta sinpleenean prestatuko dira, erabili eta botatzeko baliabideak erabiliz eta zeregin horretan ahalik eta denbora gutxien erabiltzea eskatzen duten protokoloak eta metodologiak aplikatuz. Halaber, garbiketa-zerbitzuek, zeharkakoak izan arren higiena bermatzeko beharrezkoak direnez, —intentsitate txikiagoz— egoiliarren osasuna arriskuan jartzea saihesteko beharrezkoak diren oinarriko lanak egin beharko dituzte.

11) Garbitegi-zerbitzuetan, halakorik duten zentroetan, mihiseria guztia eta zerbitzuari dagozkion gainerako lanabesak garbitzeaz gain, egoiliarren arropa pertsonala ere garbituko da. Aipatutako arropa guztiaren artean, egoiliarrekin zuzeneko erlazioa duena jo behar da eman beharreko zerbitzutzat, eta arau honen xedapen-zatian zehazten da.

12) Mantentze-lanetako zerbitzuak ezinbestekoak ez, baina oso lagungarriak izan badira greba honetan gutxienezko hartutako gainerako zerbitzu eta instalazioen funtzionamendua egokia izan dadin. Gutxienezko zerbitzu horien funtzionamenduan eragin lezaketan balizko ezustekoei erantzuna eman beharko zaie babestu behar diren gizarteko oinarriko zerbitzuak bermatzeko.

13) Greba honen deialdiaren eremuan, zentroak askotarikoak eta heterogeneoak dira; pertsonen mendetasun-mailetan ere berezitasunak askotarikoak dira, baita kudeaketa-ereduak ere, langileen plantillei eta koadranteei dagokienez. Hori dela-eta, honelako Agindu batean horiek guztiak homogeneousatzea oso zaila da.

Alderdi horiek ere kontuan izan behar dira gutxieneko zerbitzuak zehazteko garaian, egoiliarren oinarrizko eskubideak babesteko ahalegina egin behar baita, betiere gaur egungo errealitate soziokulturalarekin bat datozen duintasun-baldintzak betez, baina ezinbesteko baldintzetara murriztuta, greba-eskubidea ere babestearren eta greba egitera deitutako langile ahalik eta gehienek oinarrizko eskubide hori baliatzeko aukera izan dezaten eta greba egintzat har dadin.

14) Adintsuentzako Etxeetako gizarte-zerbitzuei buruzko martxoaren 10eko 41/1998 Dekretuaren II. eranskineko 10. Zehaztapen Teknikoak ezartzen ditu gizarte-baliabide bat behar bezala emateko behar diren gutxieneko langile-ratioak, langileen lan-karga eta erabiltzaileek merezi duten arreta kontuan hartuta. Ratio horiek saihesta daitezke greba-egoeretan, gutxieneko zerbitzuak finkatzeko garaian, baina egoiliarren oinarrizko eskubideak bermatu egin beharko dira, ezinbestean.

15) Laguntza behar duten adinekoentzako Eguneko Zentroak, zeinetan, oro har, langile gutxiago baitaude egoitzetan baino, ere antzeko kasuan daude; urriaren 17ko 202/2000 Dekretuaren bidez arautzen dira zentro horiek, eta baimentzeko irizpideak 7. artikuluan araututa daude, I. eranskinari dagokionez (8. idatz-zatia, hain zuzen, langileei buruzkoa da).

Madrilgo Auzitegi Nagusiko Administrazioarekiko Auzien Salaren ekainaren 28ko 558/2011 Epaitzak zentro horiei buruz xedatzen duenez, "greban zehar haiek ixtea bateraezina da dekretuak zerbitzu zehatz horiei ematen dien oinarrizko izaerarekin. Gu ere bat gatzoz oinarrizko izaera horrekin; izan ere, eguneko zentroe eta desgaitasuna duten pertsonen arretarako zentroe dagokienez, egunean zehar adinekoekin eta desgaitasuna duten pertsonekin betetzen duten eginkizunean oinarrizten da delako izaera. Pertsona horiek, lanegunean egiten den greban zehar haien ardura duten helduen zaintzapean geratu beharko liriateke, eta horrek heldu horien askatasuna eta autonomia murriztuko luke beharrezkoak diren beste jarduera batzuk gauzatzeko, lan-jarduera batez ere, lanegunez ari garelarik".

Zentro horietan ezinbesteko zerbitzutzat hartu behar da, halaber, mendetasun-egoeran dauden pertsonen garraioa, horien desplazamenduak (aurreko paragrafoan aipatutako ezinbesteko zerbitzuak jaso ahal izateko) ezin badira haien mugikortasun ahalmenera egokitutako bestelako garraiobideen bitartez egin. Bestela, pertsona horiek ezin izango lituzkete jaso prebentziorako, mantentzerako eta «eguneroko bizitzarako oinarrizko jarduerak» izenekoak hobetzeko beharrezkoak diren arreta eta zerbitzu asistentzialak, terapeutikoak eta sanitarioak (Autonomia Pertsonala Sustatzeari eta Mendetasun Egoeran dauden Pertsonak Zaintzeari buruzko abenduaren 14ko 39/2006 Legeko 24. artikuluan bermatzen diren moduan). Gai horri buruz, gobernu-agintaritzak honek ehuneko jakin bat zehaztu gabe ezarri izan ditu gutxieneko zerbitzuak, nahikotzat jo baitu zerbitzuaren "helburuak" zehaztea, adierazi den moduan.

Hala eta guztiz ere, Euskal Autonomia Erkidegoko Auzitegi Nagusiak bere irizpena eman du gai horri buruz, 2013ko maiatzaren 30eko greba orokorraren deialdiaren kariatz ezarritako gutxieneko zerbitzuei buruzko Aginduaz 2013ko irailaren 25ean emandako epaiaren bitartez Epai horretan, garraio-mota horri dagokion oinarrizko zerbitzuaren izaera aitortzen dio Auzitegiak, eguneko zentroek ematen duten oinarrizko zerbitzura iristea bermatzen duelako. Hala eta guztiz ere, Salaren iritziz xedapen horri arrazoitzea falta zaio, "zerbitzuak eman behar dituzten enplegatuen greba-eskubidea mugatzearen proportzionaltasunaren ikuspuntutik".

Gai horri buruz, aipatu behar da Gobernu honek ez duela ehuneko zehatzik ezarri sektorean errealtate desberdin asko daudelako eta haiek guztiak ezagutzea zaila delako; hori dela-eta, aipatutako testua nahikotzat jo zuen. Bizkaian dauden 51 eguneko zentroetan oso egoera desberdinak daude garraio bereziaren kudeaketari dagokionez, eta, gutxienez, hiru modalitate aurki ditzakegu: Zerbitzu osoa azpikontratatuta duten zentroak; bai gidaria bai laguntzailea bere langiletzat dituzten zentroak eta, garraioa azpikontratatuta izan arren, bere laguntzaileak dituzten zentroak.

Greba-eskubidea mugatzeari dagokionez —hori da kasu honetan kezkatzen gaituena— dagoen arazoa aipatzen dugunean, zerbitzu hori emateko eskusiboki kontratatuta dauden eguneko zentroetako langileez ari gara; izan ere, erabiltzaileen desgaitasunengatik zerbitzua gidari batek eta begirale edo laguntzaile batek ematea beharrezkoa den neurrian, ezin da % 100etik beherako portzentajea eman. Bestalde, kasu hauetan ezin da, ezta ere, egin beharreko garraioaren murrizketa portzentualik ezarri, zerbitzua eman arren zerbitzu horren intentsitatea txikiagoa izateko moduan, langileek egin beharreko lanaldia ohi baino gehiago luzatzea ekarriko bailuke horrek. Beraz, egoera honetan, garraio bereziaren bidez ematen den ezinbesteko zerbitzua bermatzeko, litekeena da langile horietako batzuei, zerbitzua eman dezaketen bakarrak direnez, dagokien greba-eskubidea guztiz murriztea, erabiltzaileen mugikortasunerako gaitasunei behar bezala egokituta dauden beste garraio bide batzuk ez baldin badaude behintzat.

16) Greba-deialdi honen eraginpeko zentroetako langileak era askotakoak dira, enpresa eta erakunde desberdinei atxikita baitaude. Hori horrela, egoitza eta eguneko zentro batzuetan, gerta daiteke langile batzuk grebara deituta egotea eta beste batzuk ez. Hori gertatzen bada, normalean lan horiek egiten dituzten bi kolektibo horien guztirakoaren gainean zehazten dira greban estali beharreko langile-ratioak eta gutxieneko zerbitzuak.

Orain arte esandakoarekin bat etorritz, eta guztia laburbiltze aldera, Bizkaiko Hirugarren Adinekoen Zentro Pribatuen sektorean 2016ko abenduaren 15tik 2017ko urtarrilaren 6ra arte deitutako greba gauzatzeko eskubidea baliatzea zilegi bada ere, pertsona-kopuru jakin batek lanean jardun behar du "arreta zuzeneko zerbitzuak" emateko eta oinarrizko zerbitzu horiek emateko ezinbesteko diren beste jarduera batzuk gauzatzeko. Hori guztia ikusita, agindu honetan zehazten diren gutxieneko zerbitzuak ezartzen ditu Gobernuak, auzitan dauden eskubideen ezinbesteko edukia bateragarri egiten saiatzeko.

Zerbitzu jakin batzuk ezinbestekoak dira, funtsezko eskubide batzuk betetzen dituztelako, eta, zerbitzu horiek bermatu ahal izateko, greba-eskubideari muga batzuk jarri behar zaizkio. Eta alor horretan eskumen eksklusiboa Gobernu Agintaritzak edukitzeak zera bermatzen du; muga horiek zuzenbidearen arabera ezarriko direla, eta, ezarri ere, gobernatzeko erantzukizuna eta ahalmena duenak baino ez dituela ezarriko.

Hori dela-eta, Lan Harremanei buruzko martxoaren 4ko 17/1977 Errege Lege Dekretuko 10.2 artikuluan aipatzen den prozedura bideratu da eta gatazka honen eraginpean hartutako alderdi guztiei (enpresa-eikarteak eta sindikatu-ordezkaritza) entzunaldia eskaini diegu, baita Bizkaiko Foru Aldundiaren Gizarte Ekintza Saileko Ikuskaritza eta Kontrol Zerbitzuari ere, alegazioak egin zitzaten gizartearentzako ezinbesteko zerbitzuak bermatzeko premiaren inguruan, eta bete beharreko gutxieneko zerbitzuak proposa zitzaten, hala badagokio.

Sektore berean lehenago, 2016ko ekainaren 8tik 14ra, deitutako greba baten kariaz, 8 ikuskatze-jarduketa gauzatu ziren grebaren eragin esanguratsua nozitu zuten zenbait zentrotan, Bizkaiko Foru Aldundiaren Gizarte Ekintza Saileko Ikuskaritza eta Kontrol Zerbitzuaren eskutik, eta haiei buruzko aktak jaso ziren. Horrez gain, mediku elkargokide independenteek zaintza-planen jarraipena egin zuten bi zentrotan. Bizkaiko Foru Aldundiko Pertsonen Autonomia Sustatzeko zuzendariak, 2016ko uztailaren 21ean, emandako txosten batean, aurreko greba hartan gertatutako arazoak jasotzen dira, eta Bizkaiko Foru Aldundiaren Ikuskaritza eta Kontrol Zerbitzuko profesionalek eta mediku elkargokide independenteek emandako datuak azaltzen dira, egoera bakoitzaren izaeraren arabera taldekatuta.

Greba hartan hainbat egoitzatan gertatutakoek, aipatutako txostenaren arabera, egoiliarren duintasuna, osotasun fisikoa eta osasuna kaltetzen zituzten, eta, horren ondorioz, nahitaezkoa izan zen egoiliarren bizia, duintasuna eta osasuna bermatzeko gutxienez jotzen zen gerokultoreen, klinikako laguntzaileen eta parekatuen kopurua handitzea Bizkaiko Hirugarren Adinekoen Zentro Pribatuen sektoreko aurreko grebetan Gobernuak ezarri zuenaren aldean eta, 2016ko irailaren 19ko aginduan, Bizkaiko Hirugarren Adinekoen Zentro Pribatuen sektorerako, gutxieneko hauek ezarri ziren 2016ko irailaren 21etik 30era eta urriaren 1etik 4ra: gerokultoreen edo parekatuen % 70, bazkariaren ohiko ordutegian eta 08:00etatik 10:30era eta 20:00etatik 22:00etara izan ezik, orduan portzentaje hori % 10 gehituko baita.

Ehuneko horiek ezarri ziren, jada, Enplegu eta Gizarte Politiketako sailburuak 2016ko uztailaren 22an Loiuko Gurena Egoitzako grebarako. Greba hark 8 egun jarraituko iraupena izan zuen uztailean, eta 9 egun jarraituko abuztuan.

Gaur arte Euskal Autonomia Erkidegoko Auzitegi Nagusiaren Administrazioarekiko Auzien Salak ez ditu gutxieneko zerbitzu horiek aldatu, ezta ezeztatu ere; izan ere, Sala horrek Kautelazko Neurriei buruzko 91/2016 Autoa eman zuen, eta, horren bidez, erabaki zen ELA erakunde sindikalak, Loiu Gurena egoitzarako 2016ko uztailaren 22ko Aginduaren aurkako errekurtsioan eskatutako kautelazko neurria ez zela behar eta, ondoren, gauza bera erabaki zuen Bizkaiko Hirugarren Adinekoen Zentro Pribatuen sektorean 2016ko irailaren 21etik 30era eta urriaren 1etik 4ra deitutako grebari buruzko 2016ko irailaren 19ko Aginduari buruz, zeinaren aurka errekurtsioa jarri baitzuen ELA erakunde sindikalak, eta inpugnatutako

egintza partzialki eteteko oso behin-behineko kautelazko neurria eskatu baitzuen, Administrazioarekiko Auzien Jurisdikzioaren Legearen 135. artikuluan xedatutakoaren babespean. Horri buruz, eskatutako kautelazko neurriaren beharrik ez zegoela erabakitzen zuen 2016ko irailaren 20ko Autoa eman zuen Euskal Autonomia Erkidegoko Auzitegi Nagusiak, aipatutako erakunde sindikalaren eskariz irekitako aurrearretazko neurriei buruzko prozeduraren barruan, eta eskatutako kautelazko tutoretza ere ezetsi zuen.

Bizkaiko Hirugarren Adinekoen Zentro Pribatuen sektorean (egoitzetan, komunitate-etxebizitzetan, eguneko zentroetan eta tutoretzako apartamentuetan) ondoren (2016ko urriaren 24tik 31ra eta 2016ko azaroaren 1etik 11ra oraingoan egindako greba-deialdiaren aurrean, egindako 20 ikuskapen-egintza eta dagozkien aktak helarazi ditu Bizkaiko Foru Aldundiko Gizarte Ekintzarako Sailak. Txosten eta akta haietan egiaztatzen dira sektorean izandako aurreko greban (2016ko irailaren 21eti 30era eta urriaren 1etik 4ra) egoiliarrei emandako zaintzak, eta islatzen da zenbait atzerapen izan zirela zerbitzuak emateko ohiko ordutegietan, baina enpresek horiek konpontzen joan zirela, kasu bakoitzean erabiltzaileen arreta ziurtatzeko zeuden betebeharren arabera egindako antolakuntza-arloko aldaketen bitartez. Zenbait egoitzatan Ikuskapen eta Kontrol Zerbitzuak dagozkion neurriak hartzeko eskatu die zentroei, gune erkideetan (jantokiak, aretoak, etab.) erabiltzaileen zaintza eta babesa ziurtatu eta bermatzeko, eta gai horren gaineko jarraipen berezia egin da hurrengo ikuskapenetan.

Greba-deialdi honi dagokionez, Bizkaiko Foru Aldundiko Gizarte Ekintza Sailak, Ikuskaritza eta Kontrol Zerbitzuaren bidez, ikuskaritza-lanak egin dira hamahiru egoitzatan eta eguneko centro batean; zehazki, 2016ko urriaren 24tik azaroaren 11ra bitartean egin dira, akten arabera. Hain zuzen ere, akta horietan, sektore honetako aurreko greban gertatu zen bezala, zenbait atzerapen ageri dira ohiko ordutegien aldean, eta beharrezko neurriak hartu dira sortz joan diren beharrezko neurri aurre egiteko. Halaber, kasuren batean, erabiltzaileen zaintza eta segurtasuna bermatzeko neurri egokiak hartzeko agindua ematen da.

Azaldutakoagatik, eta, ezartzen diren gutxieneko zerbitzuak —dagozkion administrazio-izapideen ondoren— aldatzeko beharra eragingo luketen ustekabeko arrazoi berezirik sortu ezean, bere horretan uzten da gerokultoreen eta parekatuen % 70eko portzentajea, bazkariaren ohiko ordutegian eta 08:00etatik 10:30era eta 20:00etatik 22:00etara izan ezik, orduan portzentajea % 10 gehituko baita.

24/2016 Dekretuak, azaroaren 26koak, Euskal Autonomia Erkidegoaren Administrazioiko sailak sortu, ezabatu eta aldatzen dituenak eta horien egitekoak eta jardun-arloak finkatzen dituenak, Lan eta Justizia Saila sortzen du 16. atalean. Besteak beste, Sailaren egiteko eta jardun-arloen artean esleitzen zaizkio lan-harremanen inguruko lan-legeria sortzea; bestalde, Lehenengo Xedapen Gehigarriak ezartzen du dagozkion araudi organikoak onetsi arte (Lehenengo Xedapenetatik Lehenengoa) indarrean jarraituko dutela Gobernuako sailen egitura eta egitekoak zehazten dituzten arau organikoek. Horrenbestez, Enplegu eta Gizarte Politiketako Sailaren egitura organikoa eta funtzionala ezartzen duen apirilaren 9ko 191/2013 Dekretuaren 4.1 b) artikulua eskumena eman dio sail horren titularrari Erkidegoarentzako ezinbesteko zerbitzuak bermatzeko neurriak ezartzeko, zerbitzu publikoak edo premia biziko eta atzerazineko zerbitzuak eskaintzeko ardura duten enpresa, entitate edo erakundeetan eragina duten

greba-eskubidea gauzatzen denean; eskumen hori eskuordetuta baliatzen da, ekainaren 11ko 139/1996 Dekretuan xedatutakoaren arabera.

Horregatik guztiagatik, Lan eta Justiziako sailburuak, Eusko Jaurlaritza eskuordetuz, honako hau

EBATZI DU:

Lehenengoa.- 1. Bizkaiko Hirugarren Adinekoen Zentro Pribatuen Sektorean 2016ko abenduaren 15etik 2017ko urtarrilaren 6ra arte (biak barne) deitutako greban langileek haien greba-eskubidea erabil badezakete ere, arreta zuzeneko zerbitzuak bermatu egin beharko dira, horiek gutxieneko zerbitzutzat jotzen direlako, bai eta pertsona egoiliarren bizitza eta osasuna, haien beharren arabera, bermatzen dituzten zerbitzuak ere. Beraz, ohetik jaikiarazi eta oheratzeko behar diren zerbitzuak (jarrera-aldaketak eta abar barnean hartuta) eman beharko dira, osasun-asistentzia ematekoak (botikak, sendaketak...), baita oinarrizko higiene pertsonala, elikadura eta botikak ematea ere. Oinarrizko arreta zuzeneko zerbitzuak ere gutxieneko zerbitzutzat jotzen dira.

2. Jarraian aipatzen diren langileek eta zehaztutako moduan egin beharko dituzte jarduera horiek:

2.1. Oro har:

2.1.1 Portzentajea kalkulatzeko:

a) 1 baino txikiagoa bada, pertsona bat gehiago gehitu beharko da gutxieneko zerbitzuetako langileen kopurura.

b) Emaitza pertsona 1 baino gehiago baina 2 baino gutxiago bada, gutxieneko zerbitzuak eman beharreko denbora kalkulatzeko, zerbitzu bakoitzeko langileen ohiko lanaldiaren zenbaketaren hartuko da kontuan.

2.1.2 Artikulu honetan gutxienez hartutako zerbitzuren bat ez duten zentro edo arloetan, aipatzen den langile kopuru hori ez zaio gehituko beste zerbitzu edo arretel.

2.1.3 Gerta daiteke gutxieneko zerbitzuak betetzeko garaian greba egitera deitutako langileak eta greba egitera deitu gabekoak elkartzea; kasu horretan, Agindu honetan finkatutako ehunekoak kalkulatzeko, ohiko moduan lan horiek betetzen dituzten bi kolektibo horietako langileen guztirakoa hartuko da kontuan.

Era berean, honako ordena honi jarraiki erabakiko da nork bete behar dituen "bat datozen" gutxieneko zerbitzuak: lehenik, normalean zerbitzu horiek egiten dituzten eta grebara deituta ez dauden langileei dei egingo zaie; bigarrenik, normalean zerbitzu horiek egiten dituzten eta, deituta egon arren, greban parte hartu nahi ez duten langileei; eta, azkenik, langile horiekin ez bada gutxieneko zerbitzua betetzen, greban parte hartu nahi dutenei deituko zaie.

2.1.4 Medikuak bestelako agindu berezi eta zehatzik ematen ez badu, behintzat, elikagaiak prestatu eta egoiliarrei ematea ahalik eta modu sinple eta errazenean egingo da, erabili eta botatzeko elementuak erabiliz eta lanak egiteko ahalik eta denbora gutxien eskatzen duten protokolo edo metodologiaren arabera, grebaren eragina suma dadin eta greba egin nahi duten ahalik eta langile gehienek eskubide hori baliatu ahal izan dezaten. Ezin izango da, inola ere, egoiliarren osasuna eta osotasuna arriskuan jarri.

2.1.5 Lehenetsuna izango dute mendetasuna duten pertsonen higiene pertsonalarekin eta horiei botika edo elikagai terapeutikoak ematearekin lotutako lanek –betiere, medikuak aginduta edo osasun-protokoloan jasota badaude–, horiek ez egiteak arrisku larria ekar badezake. Halaber, higiene pertsonalaren bidez egoiliarren osasuna eta osotasuna bermatuta egongo da, beti, grebaldian.

2.1.6 Pertsonen osasunerako edo segurtasunerako berehalako arrisku larria izan dezaketean arloetan baino ez dira egingo garbiketa-lanak. Horretarako, Laneko eta/edo Osasuneko Arriskuen Prebentzioan jasotako xedapenak eta protokoloak izango dira erreferentziazko irizpide.

2.1.7 Garbitegian lan hauek baino ez dira egingo, eta hurrenkera honetan: lehenik, egoiliarren azpiko arropa garbitu eta lehortzea eta, bigarrenik, arropa zapala garbitu eta lehortzea (maindireak, burkoak eta eskuohialak).

2.2. Egoitzak:

Egoitzetan, arreta zuzena gauzatzen duten gerokultoreen edo parekatuen % 70 izango da lanean, bazkariaren ohiko ordutegian eta 08:00etatik 10:30era eta 20:00etatik 22:00etara izan ezik, orduan % 10 gehituko baita.

Gaueko txandan, arreta zuzeneko langileen % 100ak lan egin beharko du, baina «arreta zuzeneko» moduan zehaztutako lanak baino ez dituzte egingo.

2.3. Eguneko zentroak:

Asteburukoak ez diren greba-egunetan, eguneko zentroetan zuzeneko arretako zerbitzuak eman beharko dira eta zuzeneko arreta hori ematen duten gerokultoreen edo parekatuen % 50 egongo da, baina gosaltzeko eta bazkaltzeko orduan ehuneko hori % 10 igoko da. Era berean, eguneko zentroetara joaten diren mendekoen garraio berezia bermatuko da, zentro horietara joateko desplazamenduak ezin badira bestelako garraiobideen bitartez egin, eta/edo horiek ez badaude haien mugikortasun-ahalmenera egokituta.

2.4. Etxebizitza komunitarioak:

Etxebizitza komunitarioetan gerokultoreen edo parekatuen % 50 egongo da, gosaltzeko, bazkaltzeko eta afaltzeko orduan izan ezik, otorduetan ehuneko hori % 10 igoko baita. Gaueko txandan, arreta zuzeneko langileen % 100ak lan egin beharko du, baina «arreta zuzeneko» moduan zehaztutako lanak baino ez dituzte egingo.

2.5. Osasun-langileak:

OLT/EUDen % 50ek lan egingo du.

2.6. Sukaldeko langileak:

Langileen % 50ek lan egingo du. Greban, sukaldeko langileek elikagaiak prestatu egin beharko dituzte, baina ez bestelako lanik.

2.7. Garbitzaileak:

Langileen % 20k lan egingo du. Greban, Agindu honen 2.1.6 idatz-zatian aipatutako garbiketako lanak baino ez dituzte egingo garbiketako langileek.

2.8. Garbitegiko langileak:

Eginkizun horretan egin ohi den lanaldiaren % 20 lan egingo da 2016ko abenduaren 17an, 20an, 23an, 26an eta 29an, eta 2017ko urtarrilaren 1ean eta 4an, Agindu honetako 2.1.7 zenbakian deskribatzen diren eginkizunak gauzatzeko.

2.9. Mantentze-lanetako langileak:

Jaiegunetan egoten den langile kopuru berdina egongo da, eta jendearen osasunerako edo bizitzarako arrisku larria izan dezaketen premiazko eta atzeraezinezko gertaerei baino ez diete erantzungo.

Bigarrenena.- 1. Agindu honen 2.1.3. idatz-zatian ezarritako ordenaren arabera zehaztuko da zer langilek bete behar dituzten zerbitzu horiek.

2. Langileen ordezkarietara entzun eta gero, Enpresa Zuzendaritzak izendatuko ditu gutxieneko zerbitzuak bete behar dituzten langileak eta langile horiek, txandaka, bete beharreko eginkizunak. Nolanahi ere, orain arte esandakoak eta aurreko artikuluan nahiz indarreko legedian ezarritako mugak errespetatu beharko dira. 24 ordu lehenago jakinaraziko diote sindikatu-ordezkaritzari nork bete behar dituen eginkizun horiek.

Hirugarrena.- Agindu honen aurreko idatz-zatietan bildutako gutxieneko zerbitzuak ezin izango dira aldatu horiek egiteko izendatuta dauden langileen aldaketa edo geldialdien ondorioz. Halakorik gertatuz gero, legez kanpokotzat joko dira eta horiek egiten dituztenak erantzule izango dira, eta erantzukizuna eskatuko zaie indarrean dagoen ordenamendu juridikoaren arabera.

Laugarrena.- Aurreko artikuluetan xedatutakoa gorabehera, greba egiten duten langileen eskubideak ez dira inola ere murriztuko, ezta grebarako deia egin dutenen eskakizunen izapidetzea eta ondorioak mugatuko ere.

Bosgarrena.- Jakinarazten den egunean jarriko da indarrean Agindu hau.

Seigarrena.- Agindu honen berri eman behar zaie interesdunei, betiere Administrazio Publikoen Administrazio Prozedura Erkidearen urriaren 1eko 39/2015 Legearen 40. artikuluan xedatutako moduan; halaber, ebazpenak administrazio-bidea agortzen duela jakinarazi behar zaie, eta horren aurka administrazioarekiko auzietarako errekurtsua jarri ahal izango dela Euskal Autonomia Erkidegoko Auzitegi Nagusiaren dagokion Salan, Ebazpena jakinarazten denetik kontaktzen hasita 2 hilabeteko epean, Administrazioarekiko Auzien Jurisdikzioa arautzen duen uztailaren 13ko 29/1998 Legean xedaturikoaren arabera..

Era berean, eta Administrazio Publikoen Administrazio Prozedura Erkidearen urriaren 1eko 39/2015 Legearen 123. eta 124. artikuluetan aurreikusitakoari jarraiki, honako hau ere jakinarazi behar zaie: Agindu honen aurka Aukerako Berraztertze Errekurtsua aurkez daiteke Lan Administrazioko Agintaritzan, Agindua jakinarazi eta biharamunetik kontaktzen hasita hilabeteko epean.

Vitoria-Gasteiz, 2016ko abenduaren 12an.

MARIA JESÚS CARMEN SAN JOSÉ LÓPEZ
CONSEJERA DE TRABAJO Y JUSTICIA